UUTISET

Viime vuosina tehty tappio on käytetty omien tuottajien tuotannon rahoittamiseksi. Nyt tilanne on normalisoitumassa ja se näkyy tuloksessa. **HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA JARMO MÄNTYHARJU, MUNAKUNTA**

Petovaara voi muuttaa hyvinvointituen lisäehtoja

Maaseutuvirasto Mavi on höllentänyt tulkintaansa petovaara-alueilla laiduntavien eläinten hyvinvoinnin tuen ehdoista.

Elykeskuksista on tullut Maviin eniten tiedusteluja tilanteista, jolloin karhu uhkaa laiduntavia kotieläimiä.

Maaseutuvirasto on ohjeistanut niin, että laiduntavia eläimiä pelottelevat karhut voidaan katsoa olosuhdemuutokseksi, jonka perusteella lisäehto voidaan vaihtaa, Mavin eläin- ja erikoistukiyksikön ylitarkastaja **Ulla Sihto** kertoo.

Jos suurpedot uhkaavat laiduntavia eläimiä tai aiheuttavat niille vahinkoa, viljelijän tulee hankkia petoasiantuntijan lausunto. Sen avulla selviää, miten petotilanne on muuttunut paikallisesti. Vasta sitten Mavi voi antaa luvan lisäehdon vaihtamiseen.

Kevään ja kesän aikana karhuvahinkoja on ollut vähän. Maviin ei ole oltu karhujen takia yhteydessä juuri ollenkaan.

Viime vuonna eri tulkinta

Mavi tulkitsi asiaa viime vuonna niin, että tilan oli noudatettava tukiehtoja. Peto ollut syy poikkeukseen.

Viljelijä siis rikkoi hyvinvointiehtoja, jos vei petojen takia eläimet sisätiloihin, eikä pitänyt niitä sovittua vuorokausimäärää laitumella.

Viljelijä on voinut valita joko vähintään 60 päivän, 75 päivän tai 90 päivän laiduntamisen aikavälillä 1.5.–30.9.

Viljelijä sitoutuu hyvinvointituen lisäehtoihin viideksi vuodeksi. Niistä voi vapautua vain ylivoimaisen esteen perusteella.

Aiemmin lisäehdon vaihtaminen oli mahdollista kesken sitoumuskauden, jos eläintuotannon suunta vaihtui esimerkiksi lypsylehmistä lihantuotantoon tai tuotantotiloissa parsinavetta muutettiin pihatoksi.

Petoeläimiä ei mainittu missään ylivoimaiseksi esteeksi.

Karhut häiritsivät Keski-Suomessa

Keski-Suomen elykeskuksen tarkastaja **Taina Lahikaisen** mukaan alkukeväästä karhut häiritsivät tilojen eläimiä etenkin Saarijärvellä. Onneksi laidunkausi päästiin aloittamaan varhain, joten vaadittavat laidunvuorokaudet alkavat useimmilla tiloilla riittää.

Lahikainen muistuttaa, että vain petoyhdyshenkilölle tai paikalliselle riistanhoitoyhdistykselle tehdyt petohavainnot vaikuttavat karhulupien määrään.

Lähelle asutusta tunkevista karhuista tulee ilmoittaa viipymättä hätäkeskukseen. Sieltä asiasta voidaan välittää tieto poliisille, joka organisoi karhun karkotuksen riistanhoitoyhdistyksen suurriistavirka-avun kanssa.

Keski-Suomessa on käyttämättä vielä yli puolet 16 karhunpyyntiluvasta. Jos karhu uhkailee kotieläimiä lupa-alueella, peto kannattaa viipymättä ampua hengiltä.

Mavin uudesta tulkinnasta kertoi ensimmäisenä Keskisuomalainen.

REIJO VESTERINEN

Täydet korvaukset petovahingoista

Maa- ja metsätalousministeriö pystyy korvaamaan suurpetojen viime vuonna aiheuttamat vahingot täysimääräisenä. Eduskunta myönsi tarkoitukseen hieman yli 3 miljoonan euron lisämäärärahan.

Suurpedot aiheuttivat vuonna 2012 yli 7,3 miljoonan euron vahingot. Porotalouden vahingot nousivat edellisvuoden vajaasta 4,9 miljoonasta yli 6,8 miljoonaan euroon.

Korvaussummaa nosti erityisesti kaksinkertaistuneet ahmavahingot. Ahmat aiheuttivat poronhoitoalueella enemmän vahinkoja kuin kolme muuta suurpetoa eli susi, karhu ja ilves yhteensä koko maassa.

Kaikista suurpetojen aiheuttamista vahingoista yli 90 prosenttia aiheutuu porotaloudelle.

Suurpetojen aiheuttamat viljelys-, eläin- ja irtaimistovahingot olivat vuonna 2012 yhteensä noin 0,5 miljoonaa euroa.

Tähän mennessä vahingonkorvaukset on pystytty aina maksamaan täysimääräisenä lisätalousarvioiden avulla, mutta nykyinen valtiontalouden tilanne nostaa huomattavasti paineita suurpetovahinkojen vähentämiseen.

Korvausten loppuosan maksatukset alkavat ensi viikolla.

MT

Munakunta tehostaa ja investoi

Kananmuna-ala on mennyt hurjan myllerryksen läpi. Munakunta hakee kilpailukykyä tehostamalla tuotantoa ja investoimalla tuotekehittelyyn.

SAARA OLKKONEN

Muovikennot ovat mahdollistaneet automatisoidun munien purkamisen. Jarmo Mäntyharju lajittelee munia tilallaan.

ORIPÄÄ (MT)
Viime vuoden alusta voimaan astunut häkkikielto kasvatti tilakokoja. Kanojen määrä lisääntyi, mutta kananmunien kulutus ei kasvanut samaan tahtiin.

Ylituotanto rasitti alaa vuodenvaihteen molemmin puolin. Tällä hetkellä tuotanto ja kulutus ovat tasapainossa.

Kaikki kananmunatilat ovat investoineet viiden vuoden aikana. Tiloilla on paljon vieraspääomaa, joten huimia hinnan alennuksia ala ei kestä.

Euroopan hinnoissa ei ole kehumista ja vienti takkuaa.

Avaimet kilpailukykyyn löytyvät Munakunnan hallituksen puheenjohtaja **Jarmo Mäntyharjun** mukaan tuotannon tehostamisesta, tuotteistamisesta ja Venäjän kaupasta.

Takuuhinta näkyy viime vuosien tappiossa

Munakunta varautui häkkikieltoon tarjoamalla takuuhintasopimuksia investoiville tiloille.

”Tuottajat haluttiin sitouttaa tuotantoon ja samalla tarjota turvaa investointeihin”, perustelee Mäntyharju ratkaisua.

”Viime vuosina tehty tappio on siis käytetty omien tuottajien tuotannon rahoittamiseksi. Nyt tilanne on normalisoitumassa ja se näkyy tuloksessa.”

Munakunnan viime vuoden voitto oli lähes miljoona euroa, kun edellisvuonna tappiota oli yli miljoona euroa.

Tuotannon tehostaminen välttämätöntä

Mäntyharju muistuttaa, että kilpailukykyä on pyrittävä pitämään yllä jatkuvasti. ”Uusi toimija tulee markkinoille hinnalla.”

Munakunta on karsinut kulujaan esimerkiksi viimeisen vuoden aikana 10 prosenttia.

Uuden tuotannonseurantajärjestelmän ansiosta tuottajalla on ensimmäistä kertaa mahdollista saada tietoja muista samantyyppisistä tiloista. Tilat on jaettu esimerkiksi tuotantomuodon, kokoluokan, ruokinnan ja kana-aineksen mukaan.

”Nyt tuottaja voi katsoa, olisiko itsellä mahdollista parantaa vielä jossakin.” Tiloille on tullut myös muoviset munakennot, joiden ansiosta kuljetuslavalle sopii 20 prosenttia enemmän munia kuin ennen. Muovikennot ovat mahdollistaneet automatisoidun munien purkamisen.

Keväällä Munakunta investoi pakkausrobotteihin.

Tuotekehittelyn kautta lisää menekkiä

Mäntyharju uskoo, että menekkiä voidaan vielä lisätä. ”Suomen kulutus on pientä muihin EU-maihin verrattuna.”

”Tilan yhteydessä oleva pakkaamo on tehokas. Osuustoiminnalliset yrityksen päätehtävä on antaa tuottajalle jotakin enemmän. Meidän on panostettava markkinointiin.”

Munakunta on investoinut tuotekehittelyyn merkittävästi neljän vuoden aikana. Ensimmäiset proteiinituotteet ovat tulleet markkinoille.

Kananmunan kuori on aiemmin ollut ongelmajätettä. ”Nyt olemme investoineet kuivaimeen ja kuorta tullaan käyttämään puutarhalannoitteena.”

Erityisesti tuotekehittelyssä Munakunta olisi valmis yhteistyöhön muiden alan toimijoiden kanssa.

Yhdistymistä muiden toimijoiden kanssa Mäntyharju ei näe mahdollisena, vaikka kilpailuviranomaiset eivät niihin olekaan puuttuneet.

”Edellisvuosien yhdistymisiä ei tuottajapiireissä nähty oikeana tienä.”

”Salmonellavapautta ei ole osattu hyödyntää”

Munakunnan Virossa sijaitseva tytäryhtiö Eesti Munatooted on jäänyt Munakunnalle erilaisten yhdistymisten kautta.

Nykyisin Viroon viedään munia keitettäviksi ja kuorittaviksi. ”Munakunnassa meillä ei ole Suomen puolella paikkaa, eikä laitteita siihen ja lisäksi työvoimakustannus on Virossa halvempi.”

Ulkomailta tuodaan erikoistuotteita, mutta ei massoja.

”Esimerkiksi vohveleiden valmistus on Pohjoismaista kauppaa, josta kaikki osapuolet hyötyvät. Ei vohvelikoneita kannata joka maahan laittaa.”

Salmonellavapaus ei ole Suomelle myyntivaltti ulkomailla, koska muissa maissa munat kuitenkin keitetään tai paistetaan. ”Toisaalta salmonellavapautta ei olla osattu riittävästi hyödyntää markkinoinnissa.”

Koska Euroopan vienti ei ole kannattavaa, ovat neuvottelut Venäjän kaupalle tärkeät.

LAURA KYLMÄMAA

Mäntyharju edustaa keskivertotuottajaa

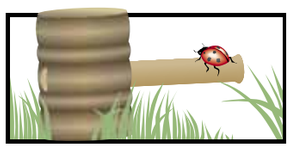

HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA

ORIPÄÄ (MT)
Munakunnan hallituksen puheenjohtaja **Jarmo Mäntyharju** on opiskellut maataloutta kolmella eri vuosikymmenellä.

Vuoden ikäisessä kerroslattiakanalassa tepastelee 11 000 kanaa. Tilalla viljellään erikoiskasveja, kuten juurikasta, tuoreherneettä ja siemenviljaa.

Paikallistason luottamustoimet kiinnostavat

Agrologiksi Mäntyharju valmistui vuonna 1995. Siitä asti hän on myös isännöinyt Mäntyharjun tilaa.

”Agrologiopintojen myötä tukiasiat olivat tuoreessa muistissa, josta oli etua MTK:n luottamustoimissa”, kertoo Mäntyharju.

Luottamustehtäviä paikallistasolla tuottajien hyväksi hän haluaisi tehdä vielä enemmänkin, jos aikaa olisi.

Harrastuksena vanhojen esineiden kunnostus

Mäntyharjun isännöinnin aikana tilan pinta-alat ovat kasvaneet ja maataloudelle on yritetty tehdä tukijalkoja.

”Tavoitteena on perinteisesti siirtää tila eteenpäin parempana kuin sen itse aikoinaan sai.”

Tila on yhtiöitetty ja tilalla työskentelee yksi osa-aikainen työntekijä.

”Metsää on nyt kolminkertaisesti. Talven aikana metsätyöt pitävät yllä kuntoa.”

Mäntyharju harrastaa vanhojen maatalouteen liittyvien esineiden kunnostusta.

Valtaosa tavaroista on omalta maatilalta, mutta jonkin verran on tullut myös lahjoituksia.

”Ajatuksena on rakentaa vanhasta kanalasta museo.”

LAURA KYLMÄMAA

PÄIVÄN KYSYMYS

Miksi D-vitamiinia on korvikkeissa eri määrä?

Minkä vuoksi kaupan hyllyltä saatavissa eri merkkisissä korvikkeissa on eri määriä D-vitamiinia, erikoistutkija Marja-Leena Ovaskainen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta?

Vuonna 2006 voimaan tulleen direktiivin mukaan äidinmaidonkorvikkeessa pitää olla vähintään 1 mikrogramma ja enintään 2,5 mikrogrammaa D-vitamiinia sataa kilokaloria kohden. Eri valmistajat valitsevat sitten paljonko näiden raja-arvojen puitteissa D-vitamiinia valmisteessa on. Syitä valintoihin pitää kysyä valmistajilta.

Miten Valio on ratkaissut tuotteissaan asian ravitsemusasiantuntija, ETM Hanna Kautiainen Valiolta?

Valmistajat voivat itse päättää korvikkeiden D-vitamiinimäärän, kunhan se on korvikkeille asetetun lain määrittelemien raja-arvojen sisällä. Valio Tuuti-tuotteissa on D-vitamiinia 2 mikrogrammaa per 100 kilokaloria.

Tuo 2 mikrogrammaa/100 kcal on noin puolivälistä niitä raja-arvoja, jotka lainsäädäntö määrittelee. Yhdessä desilitrassa Valio Tuuti-äidinmaidonkorviketta ja vieroitusvalmistetta D-vitamiinipitoisuus on 1,3 mikrogrammaa.

Voiko pullovauvalle riittää korvikkeesta saatava D-vitamiinin määrä vai pitääkö silti antaa lisäannos tippoina?

THL, Valtion ravitsemusneuvottelukunta ja Suomen lastenlääkäriyhdistys päivittivät vuonna 2011 D-vitamiinivalmisteiden käyttösuositukset, joiden mukaan D-vitamiinivalmistetta annetaan kahden viikon iästä lähtien 10 mikrogrammaa vuorokaudessa ympäri vuoden riippumatta siitä, saako lapsi äidinmaitoa, äidinmaidonkorviketta, lasten erityisvalmistetta ja/tai vitaminoitua lastenvelliä, puuroa tai muuta D-vitaminoitua maitoa. Näin ollen suosituksien mukaan D-vitamiinitippoja kannattaa antaa siitäkin huolimatta, vaikka D-vitamiinia saisi osittain myös korvikkeesta.

Miten täysimetetylle vauvalle turvataan riittävä D-vitamiiniannos? Miten käytännössä tipat silloin annetaan, jos vauva syö vain rintaa?

Täysimetyksen määritelmä sallii sen, että vauva saa rintamaidon lisäksi D-vitamiinilisän. Yllä mainittuja D-vitamiinin käyttösuosituksia noudattamalla täysimetetty vauva saa riittävän määrän D-vitamiinia. Vitamiinitipat voi antaa lusikalla suoraan vauvan suuhun.

STINA HAASO

Parhaat tarjoukset kaikista K-ruokakaupoista

Saarioinen
Mikrokeitot 300 g, 3 kpl/talous
voimassa ma 2.9.–ke 4.9.
1,69 kpl
5,63/kg, ilman korttia 2,35/kpl (7,83/kg)
SHOKKI TARJOUS
K PLUSSA –28 %
Etu K-Plussa-kortilla

Atria
Suomalainen nakki
420 g
2,49 pkt
5,93/kg, ilman korttia 3,99/pkt (9,50/kg)
K PLUSSA –37 %
Etu K-Plussa-kortilla

Flora
Margariinit 400 g, Culinesse ja Kulta juokseva kasviöljy 500 ml
2,50 2 kpl
2,50-3,13/kg/l, yksittäin ja ilman korttia 1,39-2,19/kpl/l (3,49-4,38/kg)
K PLUSSA –10–42 %
Etu K-Plussa-kortilla

Valio
Juustoviipaleet
270-300 g
3,49 kpl
11,63-12,93/kg, ilman korttia 4,19-4,89/kpl (13,97-17,78/kg)
K PLUSSA –16–28 %
Etu K-Plussa-kortilla

PIRKKA
Miniluumutomaatti
250 g, Espanja
voimassa ma 2.9.–ke 4.9.
1,50 2 rs
3,00/kg, yksittäin ja ilman korttia 1,19/rs (4,76/kg)
K PLUSSA –36 %
Etu K-Plussa-kortilla

Fazer
Puikulat 300-550 g, myös luomu ja jyväinen ruis
voimassa ma 2.9.–ke 4.9.
1,49 ps
2,71-4,52/kg, ilman korttia 1,79/ps (3,25-5,42/kg)
K PLUSSA –16 %
Etu K-Plussa-kortilla

JÄTTIPOTTI
PIRKKA
Voita yli kuukauden ruokaostokset
100 voittajaa
Valitse ostoskoriin vähintään
kolme Pirkka-tuotetta
ja näytä K-Plussa-korttia, niin olet mukana valtakunnallisessa arvonnassa.
Arvonnan säännöt Pirkka.fi. Ikäraja K-18. Arvontaan ei voi osallistua K-extrassa ja Ahvenanmaan K-kaupoissa.

Tarjoukset voimassa 2.10. asti, ellei toisin mainita.

K-KAUPPIAS SINUA VARTEN.
K CITYMARKET K SUPERMARKET K MARKET K EXTRA